مردی شبیه همت

پای صحبت پدر و مادر دانیال صفری؛ جانباز مدافع حرمی که شهید مدافع امنیت شد

۲۲

صدارت ۱۳ساله، به مدد «تبعیت محض»

نوخوانشی از زمانه و کارنامه امیرعباس هویدا، بر بنیاد اسناد

۲۳

تصویر وارونه ایرانیان در نگاه مستشرقان

گزارشی از کتاب «ایران در تاریک‌خانه غرب» نوشته حامد فولادوند

۲۴

همشهری فرهنگ

سه‌شنبه ۴ مرداد ۱۴۰۱ ■ ۲۶ ذی‌الحجه ۱۴۴۳ ■ سال سی‌ام ■ شماره ۸۵۵۲

نمایی از فیلم بازیووو/ عکس: صالح عبدی

گزارش همشهری از وضعیت اکران فیلم‌های کودکان و نوجوانان از ابتدای سال ۱۴۰۱

دست‌هایشان به گیشه نمی‌رسد

کمتر از ۲ درصد؛ سهم تماشاگر فیلم کودک در دایره مخاطبان سینما

اکران

شهاب مهدوی
روزنامه‌نگار

یک محاسبه ساده نشان می‌دهد که سهم مخاطب فیلم کودک در دایره تماشاگران سینمای ایران کمتر از ۲ درصد است. از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا به امروز ۵ میلیون و ۴۵۴ هزار و ۷۴۶ مخاطب به تماشای فیلم‌های ایرانی نشسته‌اند. از این تعداد ۸۸ هزار و ۲۲۵ نفر تماشاگر ۵ فیلم کودکی بوده‌اند که از فروردین تا پایان تیر امسال روی پرده آمده‌اند؛ یعنی چیزی کمتر از ۲ درصد مخاطبان سینمای ایران آن هم در سالی که به‌صورت مرتب فیلم کودک روی پرده آمده است. به استناد این آمار می‌توان کودکان را بزرگ‌ترین گروه سنی غایب در سینما دانست. این وضعیت فاجعه‌بار سینمایی است که سال‌هاست فقط به واسطه برگزاری جشنواره فیلم‌های کودکان و نوجوانان باتنفس مصنوعی ادامه داده است. نتیجه اینکه فیلم کودک همچنان ساخته می‌شود بدون اینکه تماشاگری برایش وجود داشته باشد.

چرا فانتزی ایرانی نمی‌فروشد؟

بچه‌ها کماکان زیاد سینما نمی‌روند و فیلم‌های کودک یکی بعد از دیگری شکست می‌خورند. «بازیووو» یکی از این فیلم‌های کودک است که با بیشترین میزان استقبال نسبت به دیگر محصولات سینمای کودک مواجه شده ولی باز هم وضعیت گیشه‌اش جالب توجه نیست. بازیووو با گذشت ۲ هفته از آغاز اکرانش ۲۶ هزار و ۲۰۶ تماشاگر و ۸۲۶ میلیون تومان فروش داشته است. امیر حسین قهرایی، کارگردان بازیووو در مراسم رونمایی فیلمش با بیان اینکه برای ساخت این اثر به ایده خوبی رسیدیم، گفت: «ما پیرمردهای بچه‌ای هستیم و هنوز شوق بچگانه را داریم، در این فیلم هم سعی کردیم تا آنجا که توانمان می‌رسد و تا آنجا که تکنولوژی اجازه می‌دهد کار کنیم.» فضای فانتزی و موزیکال بازیووو که موضوع علاقه بچه‌ها به بازی‌های کامپیوتری را دستمایه قرار داده احتمالا مخاطب کودک را ناراضی از سالن به بیرون نمی‌فرستد؛ البته به شرطی که بچه‌ها و والدینشان مجاب به سینما رفتن شوند بازیووو پیش از این در جشنواره کودک و نوجوان اصفهان نمایش داده شد و توانست چندین جایزه این رویداد ازجمله پروانه زرین بهترین کارگردانی، بهترین فیلمنامه و جایزه ویژه دبیر جشنواره را دریافت کند. برزو ارجمند، پژمان بازغی، محمدرضا هدایتی، لیندا کیانی، رضا شفیعی‌جم، سحر زکریا و مجید افشاری ازجمله بازیگران بازیووو هستند. امیر حسین قهرایی کارگردان بازیووو که فیلمی با حال و هوای فانتزی است به ضعف تکنولوژی و امکانات در سینمای ایران برای ساخت آثار متکی بر جلوه‌های ویژه کامپیوتری اشاره می‌کند و می‌گوید: «در آمریکا اگر سرمایه‌گذارها هزینه بالایی برای انیمیشن‌ها دارند، به این موضوع مربوط می‌شود که یک فیلم آنها را شاید بالای چند میلیون نفر ببینند و بازگشت سرمایه تا حد زیادی امری قطعی است اما در کشور ما که به‌احتمال زیاد هر فیلم ممکن است شکست بخورد، منطقی برای هزینه‌های بالا وجود ندارد. ما در فیلم «بازیووو» سعی کردیم هزینه‌ها را بسیار کاهش دهیم و در نهایت مجبور بودیم که کیفیت را در سطحی داشته باشیم که بتوانیم تخیل کودک را درگیر کنیم وگرنه با تجهیزات موجود برای خروجی گرفتن نیاز به سرمایه و زمان بالایی داشتیم.» این کارگردان درباره شرایط اکران فیلم «بازیووو» به ایلنا می‌گوید: متأسفانه تعداد سینماهایی که فیلم‌های کودک در آن اکران می‌شود، بسیار اندک است. فیلم‌های سینمایی متعددی در حال اکران هستند که فروش نسبتاً خوبی دارند اما این فیلم‌ها هم تبلیغات مناسب دارند و هم تعداد سینماهای بیشتری به آنها اختصاص داده شده است. متأسفانه فیلم ما در شرایط بدی قرار دارد، تبلیغات مناسبی شاهد نیستیم و تعداد سینماها هم بسیار اندک است. در این شرایط نمی‌توان انتظار داشت که فیلم فروش فوق‌العاده‌ای داشته باشد اما با درنظر گرفتن این وضعیت و محدودیت‌هایی که وجود دارد فروش قابل‌قبول و رضایت‌بخشی را شاهد بودیم. «بازیووو» یک فیلم خانوادگی است و قطعاً اگر این فیلم تبلیغات مناسبی داشت و افراد بسیاری از اکران آن باخبر می‌شدند فروش بسیار بالایی شاهد بودیم. سینمای کودک در کشور ما در هیچ زمینه‌ای جدی گرفته نمی‌شود و اکران نیز از این قاعده مستثنی نیست و معمولاً اینگونه فیلم‌ها شانس بالایی برای فروش ندارند.»

گل به‌خودی سینمای کودک

در شرایطی که بچه‌ها به شهادت آمار گیشه، کمترین حضور را در سالن‌های سینما دارند اکران همزمان چند فیلم کودک در کنار یکدیگر، آن هم با سالن‌ها و سانس‌های پراکنده و نه چندان مناسب و با کمترین میزان تبلیغات و اطلاع‌رسانی بیشتر به گل به‌خودی سینمای کودک می‌ماند. نگاهی به میزان فروش و تعداد تماشاگران فیلم‌های کودک اکران شده در سال ۱۴۰۱ همه‌چیز را به وضوح نمایان می‌کند. «گل به‌خودی» (احمد تجری): ۳۶ هزار و ۳۱۲ تماشاگر با نزدیک به یک میلیارد تومان فروش.

«والدین امانتی» (حسین قناعت): ۲۵ هزار و ۱۱۸ تماشاگر با ۷۱۵ میلیون تومان فروش.

«پسران دریا» (افشین هاشمی، حسین قاسمی جامی): ۵۹۱ تماشاگر و ۱۸ میلیون تومان فروش.

اگر فیلمی چون پسران دریا بدون بازیگر شناخته شده و در فضای واقع‌گرا و متاثر از الگوهای سینمای کانونی ساخته شده و چشم‌اندازی برای موفقیت در گیشه نداشته؛ فیلم‌هایی چون گل به‌خودی و والدین امانتی آثار شاد و کودکانه‌ای هستند که مشخصاً برای برقراری ارتباط گسترده با بچه‌ها ساخته شده‌اند؛ به‌خصوص فیلم والدین امانتی که سازنده‌اش یکی از کارگردان‌های باتجربه سینمای کودک است و فروش فیلمش پایین‌تر از انتظار بود.

اکران بدون برنامه

سیاست تازه مدیریت سینما برای اکران مداوم فیلم‌های کودک تا اینجای کار صرفا از صف متقاضیان اکران عمومی کاسته است؛ بی‌آنکه این کار به رونق سینمای کودک بینجامد. واضح است که سازمان سینمایی در حوزه اکران سیاست حمایت از سینمای کودک را در پیش گرفته است ولی آنچه تا امروز شاهدش بوده‌ایم حضور دستوری یک فیلم کودک در هر نوبت اکران است. خروجی این تصمیم نمایش ۵ فیلم کودک از ابتدای سال است؛ فیلم‌هایی که در مرحله اکران رها شده‌اند و در سانس‌های پراکنده و اغلب نامناسب، به نمایش درمی‌آیند. برنامه مدون و دقیقی برای حمایت از فیلم‌های کودک در حال اکران وجود ندارد؛ سینماداران اولویت‌شان فیلم‌های کمدی و در مرحله بعد درام‌ها و ملودرام‌های اجتماعی است که مخاطب بزرگسال دارند و می‌توان در بهترین سینماهای پایتخت فیلم کودک را در عصرهای گرم تابستانی تماشا کرد و سانس‌های آخر شب اغلب متعلق به کمدی‌های تجاری است. ضمن اینکه از ظرفیت‌های نهادها و سازمان‌های مرتبط مثل آموزش و پرورش هم برای تقویت ناوگان اکران فیلم کودک و ساماندهی جهت حضور بچه‌ها در سالن‌های سینما بهره‌ای گرفته نمی‌شود.

ترافیک کنسرت‌های موسیقی از تهران تا کیش

عکس: مسعود ذاکری

گروه‌های موسیقی این روزها سرشان حسابی شلوغ است. از برگزاری کنسرت‌های پاپ گرفته تا کنسرت‌های تلفیقی و کلاسیک در سالن‌های موسیقی پایتخت. هر چند برخی از شهرهای بزرگ مانع برگزاری اجراهای پاپ در شهرهایشان با وجود صدور مجوز اجرا داشتند اما باز هم موسیقی در دل شهرها ادامه دارد. تالار وحدت در روزهای گذشته میزبان گروه پالت و آلنام بودند رسیتال فلوت نیز ساعت ۲۱ در تالار رودکی اجرا می‌شود.

گروه موسیقی لیان امروز ساعت ۱۸ و ۲۰ در فرهنگسرای نیاوران اجرا خواهد داشت. گروه موسیقی هوران در این روز ساعت ۲۱:۳۰ در تالار وحدت به صحنه خواهند رفت. کنسرت آنسامبل سازهای بادی و زهی مرکز آموزش بنیاد رودکی نیز ساعت ۱۷ و رسیتال فلوت ساعت ۲۱ در تالار رودکی اجرای موسیقی دارند. گروه تنبورنوازان چریکه با نوازندگی و آهنگسازی داوود آزاد چهارشنبه (پنجم مردادماه) ساعت ۲۱:۳۰ در تالار وحدت کنسرتی اجرا خواهند کرد. در این روز گروه موسیقی خلیج‌فارس در تالار رودکی به صحنه می‌آیند و فرهنگسرای نیاوران نیز میزبان گروه موسیقی لیان خواهد بود. ششم مرداد هم ساعت ۲۱ گروه موسیقی لیان در فرهنگسرای نیاوران به صحنه می‌روند. در میان گروه‌های موسیقی که تا هفتم مردادماه اجرا دارند؛ گروه لیان توانسته بیشتر طرفداران خود را خوشحال کند. در این ۳ کنسرت قرار است تأثیرات موسیقی آفریقا بر موسیقی بوشهر و جنوب ایران واکاوی شود.

این کنسرت در حالی در سالن فرهنگسرای نیاوران روی صحنه خواهد رفت که گفته می‌شود مدیریت جدید بنیاد رودکی فعلا اجازه برگزاری کنسرت‌هایی با محتوای شاد و ریتمیک را در تالار وحدت نمی‌دهد. این تصمیم با اعتراض‌هایی از سوی گروه‌های موسیقی بومی و نواحی روبه‌رو شده. این گروه‌ها مجبور هستند کنسرت‌های خود را در سالن‌های برج آزادی یا نیاوران برگزار کنند.

ترافیک کنسرت گروه‌های پاپ پیش از ماه محرم همچنان ادامه دارد. در این روزها علاوه بر جزیره کیش میزبان همیشگی گروه‌های پاپ شهرهای تبریز و کاشان، رشت، اصفهان و رودبار محل اجرای کنسرت گروه‌های پاپ هستند. در تهران محسن یگانه، احسان خواجه امیری، محسن ابراهیم‌زاده و ... کنسرت‌های خود را دارند که برخی از این کنسرت‌ها به‌دلیل استقبال اجراهای خود را تمدید کرده‌اند.

همکاری سینمایی بین ایران و عراق

یادداشت تفاهمنامه همکاری‌های سینمایی بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عراق به امضای روسای سینمایی ۲کشور رسید. آیین امضای یادداشت تفاهم همکاری‌های سینمایی جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عراق با حضور محمد خزاعی، رئیس سازمان سینمایی ایران و احمدحسن موسی، رئیس امور سینمایی و تئاتر عراق عصر روز گذشته در مرکز تئاتر ملی عراق برگزار شد.

در این تفاهمنامه، هماهنگی و افزایش همکاری‌های ۲کشور برای توسعه و پیشرفت در حوزه سینما، تبادل اطلاعات، پژوهش‌ها و انتشار آثار مشترک، همکاری در تولید آثار سینمایی (با توجه ویژه به ساخت آثار کودک و نوجوان)، آثار مستند و کوتاه، ارتقای سطح دانش فنی و تخصصی از طریق انجمن سینمای جوانان ایران، تسهیل در برگزاری هفته‌های فیلم، حضور سینماگران ۲کشور در جشنواره‌ها و سایر رویدادهای فرهنگی، تسهیل در تبادل و مشارکت نیروهای متخصص در پروژه‌های سینمایی ۲کشور از محورهای اصلی مورد توافق ۲کشور بوده است. علاوه بر این بحث آموزش و تربیت نیروی انسانی، برگزاری ورک‌شاپ‌های تخصصی و اعزام استادان، تولید مشترک آثار سینمایی و مستند، مشاوره برای کمک به ساخت و تجهیز اماکن سینمایی، کمک در برگزاری جشنواره‌ها با ارسال فیلم و داور و حضور فیلمسازان ایرانی در عراق از دیگر مواد مورد توافق در این تفاهمنامه است.

علت تأخیر در برگزاری طرح‌های تخفیف فصلی کتاب

طرح‌های تخفیف فصلی کتاب در سال‌های گذشته با استقبال کتابخوانان مواجه شدند، اما از زمستان سال پیش هیچ طرح جدیدی برگزار نشده و کتابفروشی‌ها هم که از فرصت برگزاری این طرح‌ها برای رونق کسب‌وکارشان استقبال می‌کردند، از این وضع ناراضی هستند. یاسر احمدوند، معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، درباره علت برگزار نشدن این طرح‌ها به ایرنا گفت: بررسی کردیم که برای حمایت از کتابفروشی‌ها چه اقدامی می‌توان انجام داد. به‌نظر می‌رسید اجرای طرح بهارانه با فاصله اندکی از نمایشگاه کتاب موفق نباشد، در نتیجه اجرای آن عقب افتاد. قصد داشتیم طرح تابستانه و بهارانه را به‌صورت تجمیعی با رقم بزرگ‌تری برگزار کنیم. همزمان نرم‌افزار مربوط به طرح‌های فصلی را تغییر می‌دهیم، این اقدام برای ارتقای نرم‌افزار و برای اینکه مشکلات و خلأها رفع شود، انجام می‌شود. نرم‌افزار جدید می‌تواند امکانات بیشتری در اختیار کتابفروشی‌ها قرار بدهد، در مرحله بررسی فنی و اجرای نرم‌افزار جدید هستیم. مقداری تامل می‌کنیم تا با نرم‌افزار جدید که امکانات بیشتری به کتابفروشی‌ها می‌دهد و آورده‌های بیشتری برای کتابفروشی‌ها خواهد داشت، طرح را اجرا کنیم. تأخیر ما از این جنس است و می‌خواهیم در نرم‌افزار جدید، با قابلیت‌های بهتر و بیشتر اقدامات را ارزیابی کنیم.

چهره

۵ قطعه آسان درباره رافلسون

باب رافلسون، کارگردان و تهیه‌کننده سینمای مستقل آمریکا درگذشت

۱ باب رافلسون، کارگردان، فیلمنامه‌نویس، تهیه‌کننده سینما و تلویزیون و موسیقی که در دهه ۱۹۷۰ یکی از چهره‌های تأثیرگذار شکل‌گیری هالیوود جدید بود در ۸۹سالگی درگذشت. همسرش گابریل تاورک رافلسون تصدیق کرد که رافلسون شنبه شب آخرین ساعت زندگی را در خانه‌اش واقع در آسپن ایالت کلرادو گذرانده است.

شهرت باب رافلسون ابتدا با گروه موسیقی پاپ و راک میمون‌ها و مجموعه تلویزیونی با حضور ستاره‌های این گروه در کنار برت اشنایدر رقم خورد. او در سال ۱۹۶۷ جایزه امی بهترین سریال کمدی سال را برای تهیه سریال میمون‌های مرده کمدی دریافت کرد. اما نسل جدید رافلسون را بیشتر به‌خاطر آثار و تأثیرش بر دوران هالیوود جدید می‌شناسند. او با کارگردانی و تهیه فیلم‌های مغایر با جریان رایج استودیوهای هالیوود به صداهای جوان و سرکشی زمینه بروز داد که هدفشان از فیلمسازی حمله به ساختارهای اجتماعی جامعه آمریکا در دهه ۷۰ بود. فهرست چشمگیری از استعدادهایی مانند مارتین اسکورسیزی، برایان دی‌پالما تا فرانسیس فورد کاپولا و استیون اسپیلبرگ.

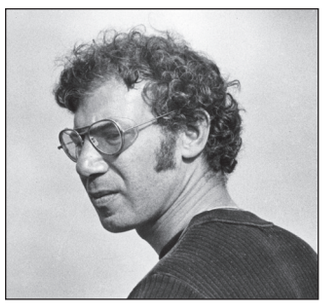

۲ رافلسون کارگردانی و نویسندگی «۵قطعه آسان» (۱۹۷۰) را برعهده داشت. داستان یک پیانیست از طبقه مرفه متوسط که بین زندگی کارگری و روشنفکری خود سرگردان است و نمی‌تواند برای زندگی خود تصمیم بگیرد؛ نقطه عطفی در سینمای دهه ۱۹۷۰. «سلطان ماروین گاردنز» (۱۹۷۲) درباره یک مجری افسرده برنامه رادیویی گفت‌وگو محور است که در ساعات آخر شب پخش می‌شود؛ اواخر شب. هر ۲فیلم با بازی جک نیکلسون مضمون از دست‌رفتگی «رؤیای آمریکایی» را در برابر مخاطبان ناراضی قرار می‌داد که عصبانیت خود را در موسیقی راک، هیپی‌گری و گرایش به مخدرهای جدید بروز می‌دادند. ۵قطعه آسان در سال ۱۹۷۱ برای رافلسون، ۲نامزدی اسکار را برای بهترین فیلم و فیلمنامه به ارمغان آورد. کارن بلک جایزه اسکار بهترین بازیگر نقش دوم زن را برای همین فیلم گرفت. خدمتکاری که همراه نیکلسون راهی سفری تلخ به کالیفرنیا می‌شود.

۳ باب رافلسون علاوه بر کارگردانی و فیلمنامه‌نویسی و آهنگسازی در کنار برت اشنایدر، تهیه‌کننده تعدادی از فیلم‌های متفاوتی بودند که باعث شکل‌گیری سینمای مستقل آمریکا شدند. از معروف‌ترین این گروه از فیلم‌ها ۲فیلم «ایزی رایدر» ساخته دنیس هاپر (۱۹۶۹) و «آخرین نمایش فیلم» (۱۹۷۱) ساخته پیتر بوگدانوویچ از همه معروف‌تر است. کاپولا زمانی رافلسون را به‌خاطر کمک به شکل‌گیری هالیوود جدید «یکی از مهم‌ترین هنرمندان سینمای عصر خود» نامید.

رافلسون در شهر نیویورک متولد شد. برادرزاده سامسون رافلسون، فیلمنامه‌نویس، نمایشنامه‌نویس و خواننده جاز بود. شیفتگی به‌کار او باعث ورودش به عالم سینما شد. در کالج دارتموث، وقتی دانشجوی فلسفه بود، با باک هنری فیلمنامه‌نویس آشنا شد. در دوران خدمت سربازی به ژاپن اعزام شد. به سینمای این کشور و فیلم‌های یاسوجیرو اوزو به‌ویژه داستان توکیو علاقه پیدا کرد.

۴ پس از کالج، رافلسون با توبی کار- طراح تولید فیلم‌های رافلسون - ازدواج کرد. ساخت برنامه‌های سرگرم‌کننده برای شبکه‌های تلویزیونی او را به شهرت رساند. اما میمون‌ها نخستین موفقیت بزرگ او محسوب می‌شود. این برنامه تلویزیونی با حضور گروه موسیقی میمون‌ها از سال ۱۹۶۶ شبکه ان‌بی‌سی را به‌مدت ۲سال فتح کرد. با تکیه بر موفقیت این مجموعه او در سال ۱۹۶۹ با گروه میمون‌ها فیلم «سر» را ساخت. این نخستین همکاری رافلسون با جک نیکلسون بود. و همکاری این دو در ساخت ۵ فیلم ادامه داشت.

نیکلسون در سال ۲۰۱۹ در گفت‌وگو با مجله اسکوایر گفت: «قبلا فکر می‌کردم بازیگری را با رافلسون شروع کردم، اما حالا به این نتیجه رسیدم او بازیگری را در من شروع کرد.» اوج همکاری نیکلسون و رافلسون بازسازی فیلم نوآر «پستچی همیشه دو بار زنگ می‌زند» در سال ۱۹۸۱ بود. فیلمی براساس داستان معروف جیمز.ام کین که قبل از رافلسون تای گرانت آن را با بازی لانا ترنر و جان گارفیلد ساخته بود.

۵ باب رافلسون ۲دهه پیش هالیوود را ترک کرد تا روی تربیت ۲ پسرش بعد از ازدواج با تاورک رافلسون، تمرکز کند.